

ข้อเสนอ

ประเด็นการศึกษาชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการปฏิรูป

ปรับโดยกองเลขานุการ เมื่อวันที่ 14 ม.ค. 2558

สถานการณ์

1. การศึกษาที่ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับอยู่ขณะนี้ มีเนื้อหาสาระและหลักสูตรไม่ตอบสนอง ไม่รับใช้ท้องถิ่น และไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง ทำให้โรงเรียนไม่มีส่วนในการสืบสานภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ส่งผลให้เด็กมุ่งออกจากชุมชนเข้าสู่สังคมเมือง
2. ชนเผ่าพื้นเมืองขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การกำกับดูแล การพัฒนาหลักสูตร การกำหนดนโยบายบุคลากร การงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอยู่ไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้ทำหน้าที่ได้อย่างเป็นระบบ
3. การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและขาดคุณภาพ เพราะระบบการสรรหาครูเป็นอำนาจของส่วนกลาง (สพฐ สพป สพม) ทำให้ครูที่เป็นคนต่างท้องถิ่นโยกย้ายบ่อย รวมทั้งทำให้ขาดบุคลากรที่เป็นคนที่มีความรู้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. การสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลและในถิ่นทุรกันดารไม่คำนึงถึงบริบทของพื้นที่ ทำให้การศึกษาไม่ได้คุณภาพ เพราะครูขาดแคลนจึงทำหน้าที่หลายอย่าง ครูสอนไม่ต่อเนื่อง และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ครบถ้วน
5. นโยบายการยุบควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก หรือกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ ทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ชุมชนห่างไกลต้องส่งลูกหลานไปเรียนที่อื่น ซึ่งเด็กไม่มีความปลอดภัยในการเดินทาง และเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว
6. ระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เอื้อกับชุมชนที่มีขนาดเล็กหรือมีเด็กเล็กจำนวนน้อย (จำนวนเด็กไม่ครบ 20 คน จัดตั้งเป็นศูนย์ฯไม่ได้) ทำให้เด็กเล็กต้องเดินทางไปเข้าศูนย์ฯในที่แห่งอื่น และผู้ดูแลเด็กเล็กไม่สามารถดูแลเด็กจำนวน 20 คนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอ

1. ให้รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยร่วมลงนามผูกพันและตามมาตรา 10 ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 และโดยให้เด็กทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละ ชุมชน อย่างเท่าเทียมบนฐานสิทธิมนุษยชน
2. ให้มีการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเป็นฐานและมีการบริหารจัดการที่ชุมชนมีอำนาจในการ ตัดสินใจ เป็นรูปแบบเฉพาะสำหรับพื้นที่ที่มีกลุ่มเด็กชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่เน้นการมีส่วนร่วม ร่วมกับชุมชน และหรือสนับสนุนให้ชุมชนจัดการการศึกษาด้วยตนเอง เป็นการศึกษาแนวทางพหุ ภาษาและวัฒนธรรม
  - 2.1 ให้สถานศึกษา มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา โดยใช้ภาษาแม่ร่วมในการจัดการเรียนรู้ แนวทางทวิภาษาหรือพหุภาษา เพื่อดำรงความเป็นตัวตนชนเผ่าพื้นเมืองและเคารพความ หลากหลายทางวัฒนธรรม
  - 2.2 ให้สถานศึกษา เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของชาติและ ทักษะชีวิตที่เน้นในการ "รู้สิทธิ รู้รากเหง้า รู้เท่าทัน" รวมทั้งให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้หลัก สิทธิมนุษยชนและสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง
  - 2.3 ให้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมและมาตรการในการสรรหาและจัดสรร งบประมาณสำหรับครูท้องถิ่นในพื้นที่และให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและ ยกกระดับวิทยฐานะให้เป็นครูมืออาชีพของชุมชน รวมทั้งให้มีสถาบันผลิตครูที่มีคุณภาพ เข้าใจหลักสิทธิมนุษยชน และบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ
  - 2.4 ให้รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ประสานกับกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ปรับปรุงระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมให้มีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการเรียนรู้และการ เข้าถึงของเด็กในพื้นที่ห่างไกลเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง
  - 2.5 ให้รัฐมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการใช้ภาษาแม่สำหรับการจัด การศึกษา ตามแนวทางทวิภาษาหรือพหุภาษาสำหรับกลุ่มเด็กชนเผ่าพื้นเมือง
  - 2.6 ให้จัดสรรทุนการศึกษาเป็นกรณีพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะ การส่งเสริมให้เรียนต่อในสาขาวิชาที่กลับมาปรับใช้ท้องถิ่นหรือชุมชน

- 2.7 ให้รัฐสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการศึกษา การฝึกอบรม และการวิจัยของชนเผ่าพื้นเมือง ที่เน้นการศึกษาทางเลือกควบคู่กับการพัฒนาบนฐานวิถีวัฒนธรรม
- 2.8 ให้จัดตั้งหน่วยงานอิสระที่มีอำนาจพร้อมงบประมาณ เพื่อเป็นกลไกการทำงานและ ติดตามการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ปฏิบัติการณ์ด้านการศึกษาของชนเผ่าพื้นเมือง อย่างเป็นรูปธรรม
3. ให้มีมาตรการหรือออกกฎหมายรองรับมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง (๓ สิงหาคม ๒๕๕๓) และชาวเล (๒ มิถุนายน ๒๕๕๓) และขยายผลไปยังกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองและ ชาติพันธุ์อื่น ๆ ต่อไป

หมายเหตุ:

นิยาม การจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาตามความ ต้องการของชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกระบวน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดทำ หลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถร่วมเรียนรู้กับเด็กได้ ในเรื่องของ ภาษา วัฒนธรรม องค์ ความรู้ และการวัดผลประเมินผล

นิยามชนเผ่าพื้นเมือง (ให้นิยามที่เป็นกลุ่มครอบคลุมอยู่ในพันธกรณีระหว่างประเทศ)

รวบรวม ข้อมูลทั้งหมดที่เป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยร่วมลงนามผูกพันและตาม มาตรา ๑๐ ของพรบ.การศึกษาแห่งชาติ ปี ๒๕๔๒ และศึกษา วิจัย จัดทำข้อมูลพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการ ปฏิบัติตามพันธกรณี

จัดทำข้อมูลพื้นที่รูปธรรมของการจัดการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และหาข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ เช่น งานวิจัย หรืออื่น ๆ เพิ่มเติม